

LÄS & SKRIV

1/2023

En tidning från Dyslexiförbundet
och Skrivknuten | ÅRGÅNG 25

Porträttet:

Tre systrar med dyslexi:

"Vi ger aldrig upp!" Sid 14-15

Tema: Prata öppet om sin diagnos Sid 4-6

Dyskalkyli: "Dags att sätta ner foten" Sid 7

Dyslexiförbundet har förnyat
sin webbplats Sid 3

Prins Carl Philip
Dyslexiförbundets beskyddare

Innehåll

Först om främst Sid 3

Tema: Vara öppen med sin diagnos

"Ha en öppen dialog med chefen" Sid 4

"Alla vågar inte prata öppet om dyskalkyli" Sid 5

Efter diagnosen kunde Ulrika vara öppen Sid 6

Lena berättade om dyslexin vid intervjun Sid 6

Dyskalkyli:

"Det är dags att sätta ner foten" Sid 7

Dyslexirörelsen träffade skolministern Sid 8

Nya ungdomssektionen startad Sid 9

Den digitala hälsovården är svår Sid 10

Torbjörns hörna:

Stulen tid Sid 12

Porträttet:

Tre systrar som aldrig ger upp Sid 14 – 15

Tips på att läsa, lyssna och se Sid 16 – 17

Plugga med bilder Sid 18

SELSI mot ett begripligt talat språk Sid 19

Fråga Skrivknuten Sid 20

Möt eldsjelen Lars Jusonius Sid 21

Förbundsuppslag Sid 22 - 23

Ledaren: Stor förvirring om diagnoser och intyg

Nu när många planerar att skriva högskoleprovet kommer ofta frågan om intyg för dyslexi och dyskalkyli upp. Många som anmäler sig för att skriva högskoleprovet och ber om anpassning får till svar att deras intyg är för gamla. Men hur kan diagnos bli för gammalt? Har man en gång utretts av en legitimerad logoped för dyslexi eller dyskalkyli och fått en diagnos så kan den väl inte helt plötsligt försvinna?

Det verkar vara en vanlig missuppfattning i högskolesverige att intyg inte får vara äldre än fem år. Jag har även själv fått höra det samma när jag som ung vuxen sökte stöd för mina universitetsstudier. Det ledde till att jag var tvungen att själv bekosta en ny utredning med nytt intyg. Det här dilemmat är jag inte ensam om. Det behövs klargörande runt denna förvirring.

UKÄ, universitetskanslersämbetet, skriver att personer med diagnosen specifik lässvårighet (F81.0) har rätt till längre skrivtid vid högskoleprovet. Samma diagnos ger även personer rätt till stöd i sina högskole- eller universitetsstudier. Diagnosen ska styrkas med ett intyg från en utredning av personens språkliga kompetens,

alltså en utredning om dyslexi.

Utredningen ska enligt UKÄ vara gjord i årskurs fem eller senare. Det står inget om att utredningen eller intyget inte får vara äldre än fem år.

Att UKÄ anger att utredning måste vara gjord i årskurs fem eller senare är också problematiskt. Den svenska dyslexirörelsen är nämligen enig om att barn behöver utredas så tidigt som möjligt för att tidigt få rätt stöd och hjälp. Ska verkligen personer med dyslexi eller dyskalkyli behöva göra flera utredningar för att ha rätt till att få anpassning av högskoleprovet eller rätt till stöd under högskoleuniversitetsstudierna?

Nej! En utredning räcker. Har vi fått ett intyg på vår diagnos så måste det gälla.

Catrine Folcker
Förbundsordförande för Dyslexiförbundet

Bild: Ester Hedberg

Redaktionen

Tidningen ges ut av
Dyslexiförbundet
Org nr. 857204-1930

Adress: Spånga Torgväg 4
163 51 Spånga, 08-665 17 00

E-post: forbundet@dyslexi.org

Redaktionen:
Ester Hedberg, E-post:
ester.hedberg@dyslexi.org
redaktion@dyslexi.org

Ansvarig utgivare:
Ester Hedberg

Antal utgåvor: 4/år

Upplaga: 10.000 ex.

Redaktionsråd: Torbjörn
Lundgren, Ester Hedberg, Sara
Rydin och Helene Kindstedt.

Tryck: Bold Printing Mitt,
Sundsvall

Annonser: Fredrik Skölfman
076-145 09 77
annonser@dyslexi.org

Produktion: Marie Göransson
070-258 45 38
marie.goransson@dyslexi.org

Miljöcertifierade:
Enligt ISO14001.
Cert nr. 1410718
ISSN: 1104-8808

Nästa nummer:
vecka 19-20 2023

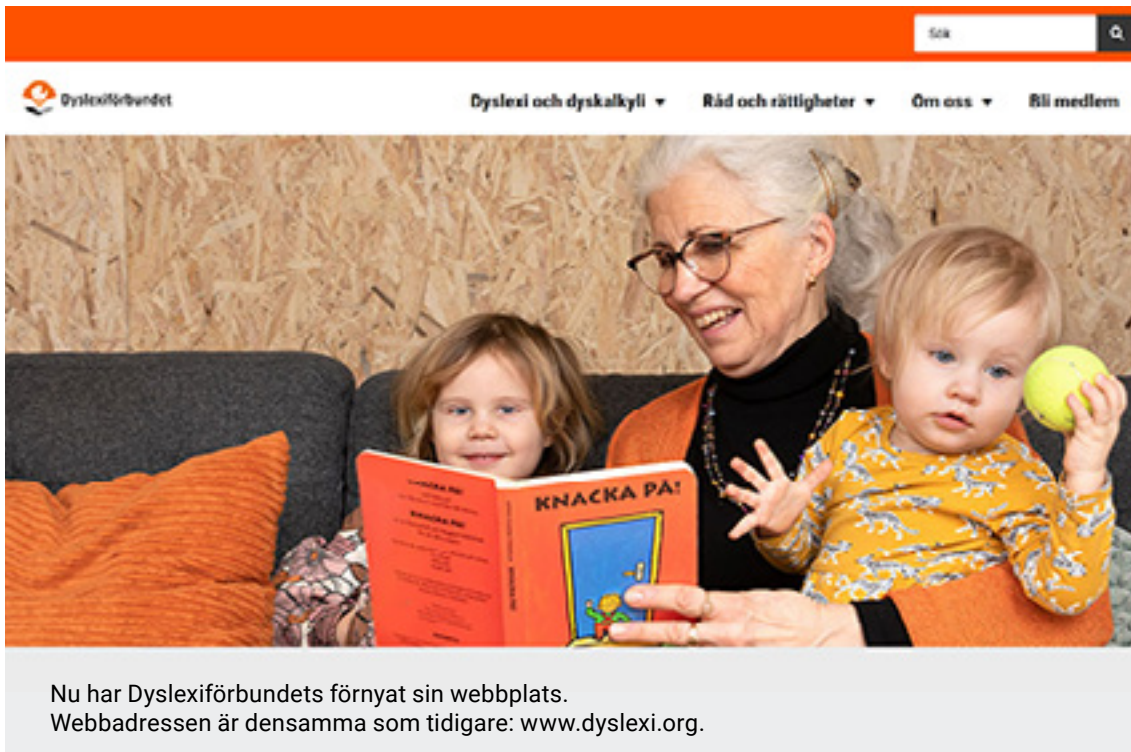
Insänt material: Hör gärna av
dig till redaktionen med
synpunkter och debattinlägg.
Redaktionen ansvarar inte för
insänt och ej beställt material.

Medlemmar kan lyssna på
Läs & Skriv via
medlem.dyslexi.org

Prenumeration: 265 kr/år.
Rabatter för flera tidningar.
Beställ på förbundskansliet
08-6651700.

Prenumerationsärenden
forbundet@dyslexi.org
Vid utebliven tidning,
adressändring mm,
kontakta förbundskansliet
08-665 17 00.

Nu har Dyslexiförbundets förnyat sin webbplats.
Webbadressen är densamma som tidigare: www.dyslexi.org.

Välkommen till nya dyslexi.org!

Det har länge varit angeläget att uppdatera förbundets webbplats. Nu är den äntligen på plats.

Den nya webbplatsen fokuserar på att det ska vara lätt att hitta det du söker, både för dig som är van vid den gamla och dig som är ny. Fokus har också varit på att det ska vara lätt att bli medlem – länken för att “Bli medlem” hittar du därför i huvudmenyn.

I ett tidigt skede hjälpte Begripsam till med att kontrollera tillgängligheten – så att vi inte började med en felaktig grund. Därefter har även en grupp medlemmar lämnat förslag på sådant som gör webbplatsen lättare att använda.

Några nyheter är:

- Skrivknuten hittar du numer under menyn “Råd och rättigheter” och Dyslexiförbundet under menyn “Om oss”.
- Våra föreningar, distrikt och sektioner har flyttat till en ny webbadress: foreningar.dyslexi.org. Nu börjar arbetet med att göra en separat webbplats till dem.
- Tipssidor till föräldrar, lärare och arbetsgivare, samt en sida med vår applista. Du hittar dem under “Dyslexi och dyskalkyli”.

- På en ny sida som heter Företagsvänner kan du hitta företag som stödjer Dyslexiförbundet. Många av dem har tjänster och produkter som kan vara bra för dig med dyslexi eller dyskalkyli.
- Längst ner i högra hörnet i ditt webbfönster finns en funktion där du kan göra inställningar som passar dig.

Slutligen, självklart kan du fortfarande läsa www.dyslexi.org med talsyntesen från Readspeaker. Den har även medföljande markör.

Högst upp på varje sida, under sidans namn, kan du se var på webbplatsen du befinner dig.

Uppsala kommun betalar 45 000 kronor i skadestånd

Emma från Uppsala fick inte den hjälp hon behövde och hade rätt till under gymnasiet. Hon kunde inte hänga med i undervisningen. Som en följd blev hon deprimerad och klarade inte av att gå till skolan. När hon slutade gymnasiet hade hon bara godkända betyg i 25 procent av kurserna.

Emma har dyslexi, adhd och en mild form av autism. Det låser sig lätt när hon ska läsa och skriva, hon har svårt att koncentrera sig och att komma i gång med arbetet. Till Uppsala Nya Tidning säger hon att för att få stöd i skolan behövde hon själv säga till: – Men det är ju sådant jag inte klarar av.

Med hjälp av Talerättsfonden mot diskriminering stämde Emma och hennes familj Uppsala kommun 2022. Efter en överenskommelse gick kommunen med på att betala 45 000 kronor i skadestånd. Emma hoppas att skolan lärt sig något så att andra elever kan få bättre stöd.

Källa: Uppsala Nya Tidning

Webbinarium: Vill du lära dig om analfabetism?

Den 5 april kl. 15.00 bjuder Dyslexiförbundet in till ett webinarium med författaren och socionomen Gulistan Kavak. Hon har skrivit boken “Analfabetism – det osynliga funktionshindret”. Gulistan Kavaks föräldrar hade ingen möjlighet att gå i skolan och fick därför inte lära sig läsa och skriva som barn. I ett samtal med Skrivknutens rådgivare Helene Kindstedt berättar Gulistan Kavak om hur det var att växa upp i Sverige som barn till analfabeter. Hon berättar också om sin egen dyslexi.

För medlemmar. Antalet platser är begränsat. Webbinariet spelas in och kan ses i efterhand.

Läs mer och anmäl dig på www.dyslexi.org.

”*Det är arbetsgivarens ansvar att se till att arbetsplatsen är tillgänglig och att alla har rätt till en god arbetsmiljö*”

– Om du tycker att din chef reagerar konstigt när du berättar om din dyslexi eller dyskalkyli, utgå från att det handlar om ett missförstånd och fortsätt ha en öppen dialog, säger Catrine Folcker, som till vardags arbetar som ombudsman på ett fackförbund.

“Ha en öppen dialog med chefen”

Vågar du berätta på arbetet att du har dyslexi eller dyskalkyli? Eller är det något du håller för dig själv?

Dyslexiförbundets ordförande Catrine Folcker arbetar till vardags som ombudsman på ett fackförbund. Hon menar att det ofta finns fördelar med att vara öppen och att de flesta arbetsgivare vill skapa en bra arbetssituation för sina anställda.

För många kan det kännas otäckt att berätta om sina svårigheter för sin arbetsgivare. Men fördelen med att berätta är att andra på arbetsplatsen förstår om du till exempel stavar eller räknar fel, eller om det tar lite längre tid att läsa en text eller göra en uträkning. Dessutom behöver arbetsgivaren känna till dina svårigheter för att kunna hjälpa dig få en arbetssituation som är mer anpassad efter dina förutsättningar.

– Min erfarenhet är att de flesta arbetsgivare, när de får lite mer information om vad dyslexi eller dyskalkyli innebär, vill hitta lösningar som fungerar för alla, säger Catrine Folcker.

Hon berättar också att det är arbetsgivarens ansvar att se till att arbetsplatsen är tillgänglig och att alla har rätt till en god arbetsmiljö som inte orsakar stress eller sjukdom. Påpekar din chef att du jobbar för långsamt eller får du kommentarer som på annat sätt hänger ihop med dina svårigheter, då är det en bra idé att berätta att du har dyslexi eller dyskalkyli, menar Catrine Folcker.

– Berätta också vad du skulle behöva för att underlätta för dig att sköta ditt arbete. Du kan även ta hjälp av ett skyddsombud eller ringa ditt fackförbund så de kan hjälpa dig i dialogen med din chef, säger Catrine.

När din chef får veta att du har svårigheter i ditt jobb ska hen utreda din arbetssituation. Och göra

anpassningar om det finns behov av det. Det ska göras så snart som möjligt och i samråd med dig. Om ni inte kommer tillrätta med problemen så kan exempelvis företagshälsovården göra en större utredning av arbetsförmågan. Men oftast räcker det med en mindre utredning.

– Bli inte orolig om arbetsgivaren vill göra en utredning, se det istället som något som kan göra din arbetsvardag bättre. Utredningen leder ofta fram till att arbetsgivaren får veta hur de kan anpassa och tillgängliggöra din arbetsmiljö, säger Catrine Folcker. Arbetsmiljölagen 2 kap. 1 § säger att arbetsförhållandena ska anpassas efter människors olika fysiska och psykiska förutsättningar. Den säger också att du ska vara med och utforma din arbetssituation samt förändringar som rör ditt arbete.

Text: Sara Rydin

”Alla vågar inte prata öppet om dyskalkyli”

Louise Thomsson tycker inte att hon blir tagen på allvar när hon berättar att hon har dyskalkyli. Det beror på att folk sällan vet vad det är.

– Jag skulle vilja att folk tog sig tid till att lyssna på oss med dyskalkyli, att de försökte förstå. Om ingen tar oss på allvar är det svårt att våga prata öppet, säger hon.

Louise Thomsson har bestämt sig för att vara öppen med sin diagnos. Tillsammans med två andra har hon startat en podd om dyskalkyli. Genom den vill hon sprida kunskap.

Hon önskar att fler ska våga berätta öppet. Den som inte är öppen kanske pressar sig hårt för att inte avslöja sin hemlighet. Kanske tar man hem och jobbar färdigt på kvällar. Så blev det för Louise.

– Jag har ofta försökt kompensera svårigheterna genom att överprestera, säger hon.

Men att våga vara öppen är svårt. När folk inte förstår och inte visar någon hänsyn är det lätt att känna sig förminskad. På en utbildning som hon gick frågade studievägledaren om hon var tillräckligt intelligent för att gå där. Och när hon jobbade i en butik blev hennes kollegor irriterade för att det tog lång tid för henne att räkna ihop kassan.

– Jag försökte berätta, men jag kunde lika gärna ha sagt att jag hade en rosa elefant hemma. De fattade lika lite. Till slut tog mina kollegor över. De räknade min kassa och jag kände mig dålig.

Louise är utbildad användbarhetsdesigner. Hon ska se till att digitala system är lätta att

använda. På en arbetsplats berättade hon för chefen om sin diagnos. Hon tänkte att ifall något blev konstigt så skulle chefen förstå varför.

– Jag bad chefen att inte berätta för andra, men det gjorde hon i alla fall. Det är bra att folk vet, men nu blev det fel. Jag blev annorlunda behandlad och stressen att klara arbetsuppgifterna växte.

Om chefen i stället hade frågat Louise om dyskalkylin och vad hon behövde hjälp med skulle den inre pressen minskat.

Text: Ester Hedberg

– Om folk tar sig tid att lyssna och försöker förstå berättar jag gärna öppen om min dyskalkyli, säger Louise Thomsson.

Bild: Privat

Träna basfärdigheter i matematik

- Ren layout
- Åldersneutrala bilder
- Ingen årskursbeteckning
- Passar också äldre elever

Tre fristående material som kan användas oberoende vilket grundmaterial/huvudläromedel som används i klassen.

Böckerna passar bra när man vill individualisera undervisningen.

Läs mer på www.askunge.se eller beställ vår katalog!

Efter diagnosen kunde Ulrika vara öppen

När Ulrika Jonson fyllde 50 år gjorde hon en utredning som visar att hon har grav dyslexi. Sedan dess har hon varit öppen med sina läs- och skrivsvårigheter.

– Jag hade väl inte direkt märkat mina läs- och skrivsvårigheter tidigare, men jag var inte helt säker på vad det handlade om. Nu när jag vet känner jag mig tryggare och kan berätta, säger hon.

Ulrika Jonson är chef på enheten för digitalisering på utbildningsförvaltningen i Södertälje. Hon är utbildad grundskolelärare och gymnasielärare.

Dessutom har hon en magister i specialpedagogik och har studerat flera andra kurser.

– Pluggandet blev min revansch på grundskolan. Men det handlade också om att jag är en nyfiken person, säger hon.

Att läsa och skriva tog dock tid och kraft. Ulrika hade svårt att få ihop bilden av sig själv. Hon var kompetent och lyckades nå sina mål, samtidigt som hon alltid fick kämpa mycket hårdare än andra. Hon var rädd för att inte bli tagen på allvar om hon skulle berätta.

Men en dag nådde hon en gräns. Det var när hon arbetade med en utredning för en statlig myndighet. Hon insåg att hon behövde hjälp och

Bild: Privat

Ulrika Jonson har arbetat i många år med digital utveckling och digitala verktyg inom skolvärlden. Idag är hon enhetschef i Södertälje kommun.

bestämde sig i samma veva för att göra en läs- och skrivutredning.

– Utredningen visade att mina svårigheter var större än jag kunnat ana. Jag blev chockad. Nu i efterhand är jag riktigt stolt över att ha klarat hela den här resan med hjälp av mitt pannben, säger hon.

Idag är Ulrika trygg i sig själv och vet att andra värderar hennes kunskaper. Hon har inga problem att berätta om sin dyslexi. När hon berättar händer det att andra personer lite försiktigt påpekar att de har liknande svårigheter.

Text: Ester Hedberg

Lena berättade om dyslexin vid intervjun

Redan vid anställningsintervjun berättade Lena om sin dyslexi. Hon förklarade att den gör det svårt att läsa långa texter och att hon behöver läsa med talsyntes. Den blivande chefen svarade "Jaha, är det inte mer än så".

– Det kändes så jätteskönt, säger Lena Kallionpää.

Lena Kallionpää arbetar som kundrådgivare i en optikerbutik i

Västerås. Det har hon gjort i fem år och hon trivs jättebra. Tidigare har hon haft flera olika arbeten och har oftast blivit bra bemött. Ett av de första jobben var på en bank. Under utbildningen märkte hon att alla andra lärde sig snabbare än vad hon gjorde. Hon kände sig trög och annorlunda.

– En dag frågade chefen om jag var lat eller om jag hade ett handikapp. Frågan var vänlig och jag tog inte illa upp. Jag svarade att jag i alla fall inte var lat, säger Lena.

Genom arbetsgivarens privata kontakter fick hon göra en utredning, som visade på dyslexi.

– En sten föll från mitt bröst. Sedan barnsben har jag haft dålig självkänsla och alltid fått veta att jag inte är bra nog. Nu kunde jag ta bort

dumstämpeln, säger Lena. Hon fick hjälpmedel som rättstavningsprogram och talsyntes, som var till stor hjälp. Men efter ett tag fick hon en ny chef.

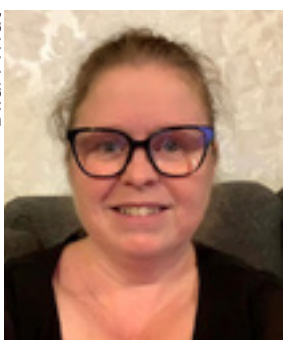
– Han var fyrkantig. Han visste att jag hade dyslexi men han ansåg ändå att jag inte var tillräckligt bra. Jag orkade inte med honom så jag sa upp mig.

Lena visste att chefen var fotbollsledare. Hon frågade honom om han förväntade sig att ungdomar med gipsade ben skulle spela på samma villkor som andra, för det förväntade hans sig av henne.

– Han blev arg, men jag hoppas att han i alla fall började tänka efter, säger hon.

Text: Ester Hedberg

Bild: Privat

– Jag har aldrig dolt att jag har dyslexi. Att få diagnosen är det bästa som hänt mig, säger Lena Kallionpää.

Vad handlar det om?

- Kunskapen om dyskalkyli är låg.
- Många med dyskalkyli känner sig missförstådda.
- Det kan vara jobbigt att prata öppet om sin dyskalkyli.
- Louise, Clara och Louise har startat Dyskalkylipodden.

Foto: Privata

Louise Thomsson, Clara Olsson och Louise Schneider vill sprida kunskap och öka medvetenheten om dyskalkyli.

Dyskalkylipodden finns på flera olika plattformar för poddar. Sök på poddens namn via google. Länk finns även på www.dyslexi.org.

”Det är dags att sätta ner foten!”

Många med dyskalkyli känner sig missförstådda. De har blivit dåligt bemötta i skolan och som vuxna får de ingen förståelse.

– Det är oerhört frustrerande och vi har vi fått nog, säger Louise Thomsson.

Nu har hon tillsammans med Clara Olsson och Louise Schneider startat Dyskalkylipodden.

Kunskapen om dyskalkyli är låg både bland lärare och i samhället som helhet. En förändring måste till, menar Louise Thomsson, Clara Olsson och Louise Schneider. Därför har de tillsammans startat Dyskalkylipodden. När den här tidningen går i tryck har de hunnit släppa tre avsnitt, fler program har spelats in och planen är att de ska släppas med ungefär en månads mellanrum.

I programmen talar Louise, Clara och Louise öppet och personligt om sina erfarenheter, om hur de kämpat i skolan, hur de blivit bemötta av lärare och om att bli missförstådda. De beskriver sina diagnoser och avslöjar små missöden i vardagen, sådant som kan inträffa när siffrorna krånglar. Det personliga blandas med fakta och i framtida avsnitt ska gäster med andra erfarenheter och kunskaper bjudas in.

– Vi har alla tre dåliga erfarenheter från skolan och känner stor frustration över att eländet bara fortsätter, säger Louise Thomsson.

Hennes syskon fick hjälp med dyslexin, men själv blev hon utan hjälp. Det gjorde att hon började ifrågasätta sig själv. Skolan gav henne ångest och dåligt självförtroende i maten.

Inte heller Clara Olsson fick någon riktig hjälp i skolan. Specialläraren startade äggklockan och där blev Clara sittande med talen framför sig, utan att förstå hur hon skulle göra. Clara menar att läraren saknade kunskap om dyskalkyli och hennes svårigheter.

– Och i nian sa en speciallärare till mig att ”vi tror inte att dyskalkyli finns”. Det var alltså jag som var problemet. Matematiken blev ett trauma, säger Clara Olsson.

Louise Schneider har liknande erfarenheter. Hon för så illa av matematikundervisningen att hon utvecklade PTSD, Posttraumatiskt Stressyndrom. Något som hon behandlats för inom vården, men som trots det satt stora spår i henne.

Louise, Clara och Louise har alla tre diagnostiserats för sin dyskalkyli av logoped. Alla tycker att diagnosen gav en upprättelse. Men det är många

som inte vågar prata öppet om sin dyskalkyli.

– Det är jobbigt att berätta att man har dyskalkyli, men vi vill prata högt om det. Vi vill nå ut, säger Clara Olsson. Och responsen har varit mycket positiv. Lyssnare skriver och tackar, de berättar att de känner igen sig i berättelserna.

– Det känns att vi gör skillnad. Men jag önskar att vi kan nå ut ännu bredare, det är framför allt lärare som måste få veta mer om dyskalkyli och vad det innebär, säger Louise Schneider.

Text: Ester Hedberg

Vad är Dyskalkyli?

Funktionsnedsättningen dyskalkyli innebär mycket stora svårigheter med att hantera och uppfatta tal och siffror. Diagnosen ställs enbart om svårigheterna är oväntat stora jämfört med hur personen presterar inom andra områden. En diagnos kan ställas efter en grundlig utredning av till exempel logoped.

Dyslexiförbundet planerar att starta en sektion med fokus på dyskalkyli. Kontakta förbundet om du vill veta mer: forbundet@dyslexi.org.

Vad handlar det om?

- Dyslexirörelsen fick träffa skolminister Lotta Edholm.
- Frågorna handlade om kursplaner, lärarutbildning, läromedel och nationella prov.

Från vänster: Christina Hellman, ordförande Svenska Dyslexiföreningen; Inger Fridolfsson, redaktör för Dyslexiföreningens tidskrift; Helene Kindstedt, kanslichef Dyslexiförbundet; Lotta Edholm, Skolminister; Fredrik M Ahlén, departementssekreterare på Skolenheten och Ester Hedberg, politiskt sakkunnig Dyslexiförbundet.

”Vi talade kursplaner och läromedel med skolministern”

Den 20 februari träffade dyslexirörelsen skolminister Lotta Edholm och pratade bland annat om kursplaner, läroplaner och nationella prov.

– Hon lyssnade och vi fick sagt det vi ville, sa Inger Fridolfsson på Svenska Dyslexiföreningen efter mötet.

I augusti 2022 träffade dyslexirörelsen den förra skolministern Lina Axelsson Kihlbom (S). Då var det främst de nationella proven som diskuterades. Den här gången fanns även andra frågor på agendan.

Inger Fridolfsson är redaktör för Svenska Dyslexiföreningens tidskrift. Hon är också speciallärare. Under mötet sa hon att hon är bekymrad över att läs- och skrivinlärning inte finns med i det centrala innehållet i kursplanerna för lågstadiet.

– Jag vet hur mycket jobb det behövs för läs- och skrivinlärning, så jag är förvånad över att det inte finns med. Kursplanerna påverkar dessutom innehållet i lärarutbildningarna.

Helene Kindstedt, rådgivare och kanslichef på Dyslexiförbundet, berättade att hon har mellan 10 och 15 rådgivningssamtal per dag. Många handlar om rätten till hjälpmedel eller att barnet inte får tillräckligt med lästräning.

– De som hör av sig säger antingen ”hej, min son får inga hjälpmedel” eller ”hej, min son får ingen lästräning för att skolan bara använder digitala verktyg”.

Även vissa punkter i Tidöavtalet togs upp. Där står bland att skolan kan besluta om utökad studietid och lovskola för elever som inte klarar målen.

– De här barnen är ofta så utmattade av skolarbetet så de orkar knappt med några fritidsaktiviteter. För dem kan utökad studietid eller lovskola kännas som ett straff, sa **Ester Hedberg**, politiskt sakkunnig på Dyslexiförbundet.

Om lovskolorna ska finnas måste de vara frivilliga och dessutom ha behöriga lärare. Idag saknas ofta kunnig personal och lovskolan blir mer av en förvaring.

Tidöavtalet lyfter också en satsning på läromedel.

– Det har visat sig att Sverige satsar mindre på läromedel än andra jämförbara länder. Det gäller både böcker och digitala läromedel, men det verkar som om en del skolor ersätter böcker med enbart digitala läromedel, sa Lotta Edholm.

Representanterna från dyslexirörelsen menade att det är bra med tryckta böcker, men det får inte ske på bekostnad av anpassade läromedel som till exempel ljudböcker.

Christina Hellman på

Dyslexiföreningen frågade om det blir någon satsning på skolbibliotek. – Det bereds ett utredningsförslag. Något mer kan jag inte säga nu, svarade Lotta Edholm.

Slutligen lyftes frågan om rätten att använda hjälpmedel på de nationella proven i svenska. Nyligen har både Danmark och Norge fattat beslut om att elever med dyslexi ska få använda hjälpmedel vid provet. Sverige har ännu inte fattat något sådant beslut. Lotta Edholm ställde sig frågande till tanken på hjälpmedel vid proven.

– Jag blir lite orolig att det ska ”explodera” om många vill ha anpassning, sa hon.

Ester Hedberg svarade att för de allra flesta tar det längre tid att lyssna än att läsa, så den som inte måste lyssna väljer sannolikt att läsa på traditionellt sätt.

Mötet kan sammanfattas som att Lotta Edholm lyssnade och bekräftade mycket som sades, men ännu inte är så insatt i frågorna. Efteråt sa Christina Hellman att det kan vara bra att träffa en minister som är ny på posten och ännu inte har färdiga åsikter,

– Ibland kan det vara bra att komma vid rätt tidpunkt, sa hon.

Text och foto: Marja Beckman

Nu har ungdomarna startat en egen sektion

Den 8 december samlades fem ungdomar för att konstituera Dyslexiförbundets Ungdomsförbund. På deras agenda står bland annat ett ungdomsläger.

Tidigare under hösten deltog tre av ungdomarna i ett nordiskt ungdomsmöte i Norge. Där träffade de många andra unga med dyslexi. Från dem fick de tips och inspiration till hur de själva skulle kunna starta upp verksamheten i Sverige.

Ungdomssektionen vill bland annat verka för att tillsammans med övriga nordiska länder arrangera ett nordiskt ungdomsläger 2025. De vill också hjälpa vårdnadshavare och barn att se möjligheterna och vägarna framåt i skolan. Under mötet i december var fyra på plats på kansliet i Spånga, en ungdom från Skåne deltog via teams.

Vill du veta mer om Ungdomssektionen och kanske engagera dig?

Kontakta ordförande Martin Tirén: martin.tiren@hotmail.se eller 072-8531114

NYHET!

WorldPenScan Go! Digital Skannerpenna som klarar

Textfångst OCR – känner igen 55 skanningspråk: Skanna till fil och få texten uppläst och visad på den inbyggda pekskärmen eller skanna direkt till andra enheter

Skanna, översätt och lyssna: Skanna och få texten översatt och visad på skärmen samt uppläst på det översatta språket

Tvåvägs översättning – polyglott klarar 112 språkvarianter: Tala till pennan på ett språk och få det översatt och skrivet på skärmen samt uppläst på det översatta språket

Tal till text (diktering): Diktera till pennan och få det utskrivet på skärmen. Både text och inspelat ljud kan överföras till andra enheter

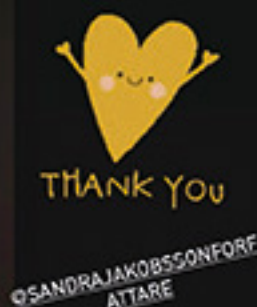
Pennan fungerar helt fristående med den inbyggda displayen! eller med Win/ Mac/ iOS/ Android GRATIS APP. Ansluts till Internet med WiFi och till andra enheter med Bluetooth/USB

Exceptionellt mycket funktioner i en mycket behändig storlek

XnX Data AB

Box 6058, 192 06 Sollentuna, Tel: 08-626 71 00
www.xnxdata.se, E-post: info@xnxdata.se

Vill bara tipsa om denna bok. Det är överlägset den bästa självbiografiska bok jag lyssnat på. "När orden inte räcker till" skriven av @staffannordstrand_forfattare

Stort tack för att du valt att skriva denna bok. Den har inspirerat mig att fortsätta kämpa mot mina drömmar.

Den digitala hälsovården är svår

Hälso- och sjukvård på nätet kallas e-hälsa. Det kan vara att förnya recept, läsa sin journal eller använda appar för vård. Ny forskning visar att personer som har svårt att läsa, skriva och räkna hör till de grupper som tycker att e-hälsa är svårast.

Deltagarna i forskningen har svarat på en enkät med frågor om tidsbokning, e-legitimation, Försäkringskassans hemsida och hemsidan 1177.se. Sammantaget hade personer med funktionsnedsättning svårare att använda e-hälsotjänster, jämfört med personer utan funktionsnedsättning. De använde också sådana tjänster mindre.

Två grupper rapporterade genomgående svårare och lägre användning av e-hälsa. De två var funktionsnedsättningar inom:

- Kommunikation, språk och räkning
- Intellectuella funktionsnedsättningar.

Många tycker att utformningen av tjänsterna är för krånglig och att språket är för svårt. Det kan också vara svårt att logga in i dessa tjänster. Det gör att många undviker att använda digitala lösningar. Till exempel hade 65% av deltagarna med dyslexi svårt med Försäkringskassans hemsida, jämfört med de utan funktionsnedsättning där 25% hade svårt.

Nu går denna forskning vidare med att ta fram förslag på hur e-hälsotjänster borde vara. I det arbetet deltar personer med dyslexi med bland annat tjänsterna på 1177.se.

Resultaten presenteras i den vetenskapliga artikeln "Disability digital divide: survey of accessibility of eHealth services as perceived by people with and without impairment." Bakom den står doktorand Linda Pettersson, Stefan Johansson, Ingrid Demmelmaier och Catharina Gustavsson.

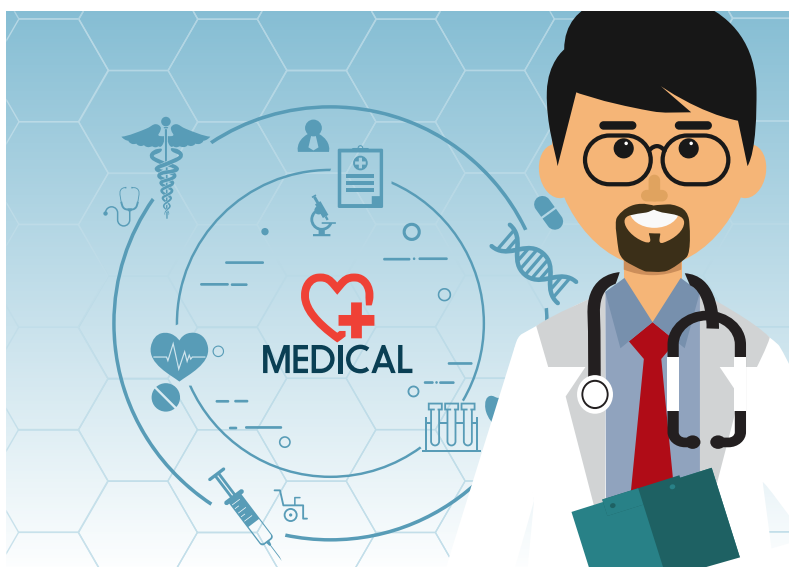
Text: Linda Pettersson

Linda Pettersson är huvudförfattare till studien. Hon är doktorand vid Centrum för Klinisk Forskning Dalarna och läkare på Mora vårdcentral.

Om studien

Enkäter om e-hälsa har tidigare inte lyckats nå personer med funktionsnedsättning. Därför anpassades denna enkätstudie "Svenskarna med Funktionsnedsättning och Internet 2019". Frågorna förtydligades av föreningen Begripsam, där personer med olika funktionsnedsättningar ingår. Deltagarna kunde ge sina svar på det sätt de ville: online, på papper, på telefon, mittemot intervjuaren, med lässtöd, med teckentolk, med afasikompetent kommunikator eller med bildstöd.

Stava Rex

Ett avancerat rättstavningsprogram som rättar stavfel och grammatikfel på svenska.

www.stavarex.se

 @OribiSoftware

 @oribisoftware

Skolstil

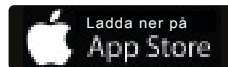
Skolstil är ett skrivprogram med bokstavsljud och talsyntes för elever

- som lär sig att läsa
- som har dyslexi
- inom sfi

demoskolstil2.nu

Enkelt att använda

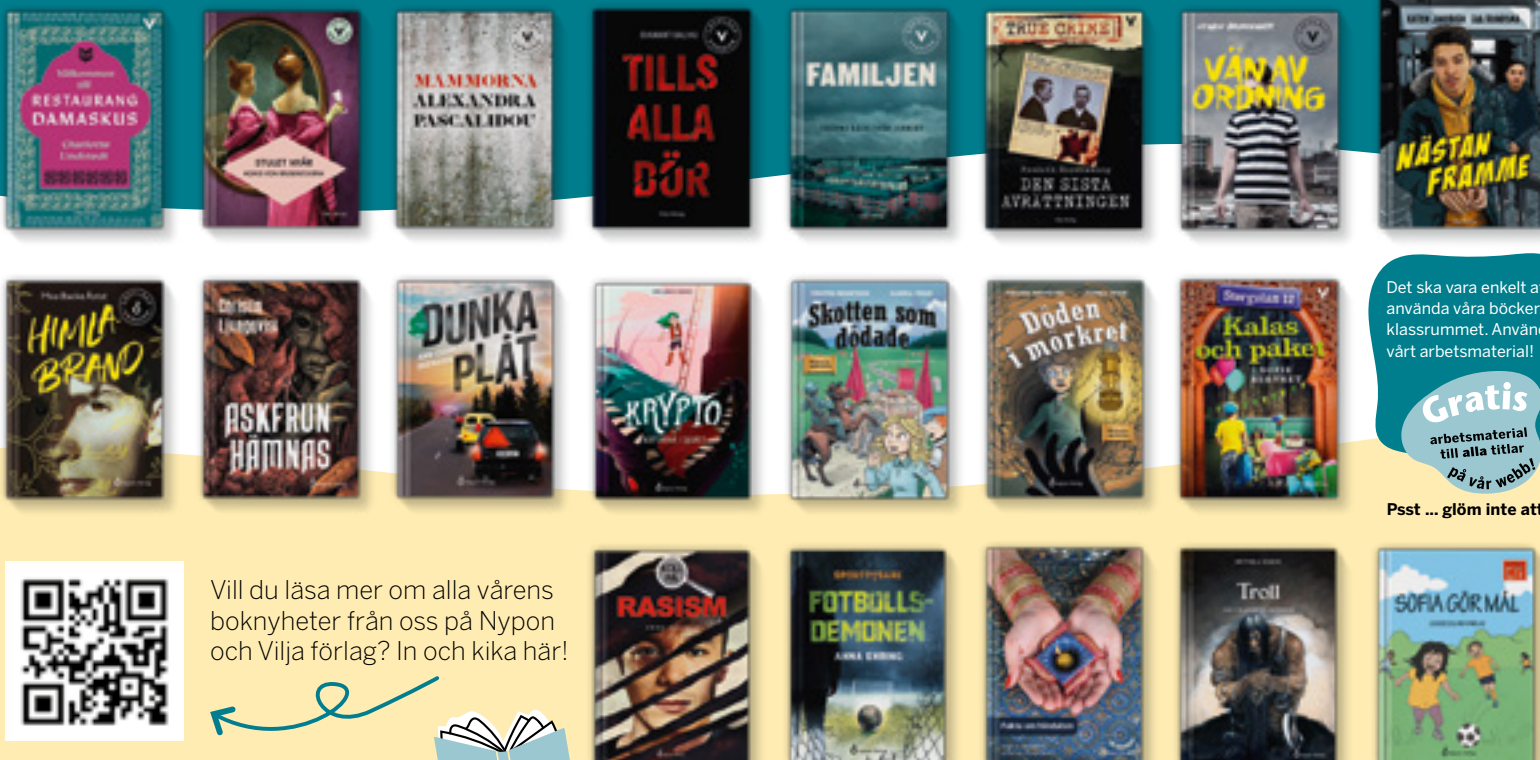
Pedagogisk utvecklare: Karin Ohlis

Produktionsstöd har erhållits från SPSM

Lättläst för livet

nypon förlag **vilja** förlag

Lättlästa böcker som väcker nyfikenhet och skapar läsvilja!

Det ska vara enkelt att använda våra böcker i klassrummet. Använd vårt arbetsmaterial!

Gratis arbetsmaterial till alla tittar på vår webb!

Psst ... glöm inte att

Vill du läsa mer om alla vårens boknyheter från oss på Nypon och Vilja förlag? In och kika här!

Gå in på nyponochviljaforlag.se – för ännu fler lättlästa böcker.

Stulen tid

Under en långpromenad slår jag mig ner i Sankt Göransparken i Stockholm. Framför mig ser jag det som en gång var Kungsholmens folkskola. Den gamla delen är sig lik. Men i gattet mellan den delen och den som kommit till sedan jag gick på högstadiet, saknar jag de robusta grindstolparna. Jag kan ha fel, det kanske inte var några grindar. Men när jag nu sitter här får jag tillbaka den känsla jag hade när jag som ung passerade gattet mellan de två byggnaderna på en av världens största folkskolor.

Det var inte bara bokstäverna som bråkade med mig på den tiden. Även tänderna satte sig på tvären. Två stycken i underkäken lutade sig kelsjukt mot varandra. En tredje ville tränga upp mellan dem. En fjärde vägrade inordna sig i den övre tandraden. Den växte rakt ut mot min läpp. Jag opererades. I flera omgångar. På Eastmaninstitutet. Det var därefter jag lärde känna denna skola. Dess stenväggars dofter och färger som alla tonade i grått.

En gång i veckan, i tre års tid, skulle jag, under skoltid, infinna mig på mottagningen. In på skolgården en trappa upp i den del av skolan som ännu står kvar. Det var oregelbundna besök, så jag fick själv hålla ordning på tiderna.

Min skola hette Nya Elementar och låg i Åkeshov, ett par mil härifrån. Där kämpade jag för att få bokstäverna på rätt plats i meningar och satser. Men framför allt för att lära mig historia, matematik, biologi och samhällskunskap. Det gick inte så bra. Oftast kändes det tröstlöst.

Det är här besöken hos tandläkaren på Kungsholmen fick sin betydelse. Jag åkte tunnelbanan och gick sedan en bit. Efter några gånger insåg jag att besöket kunde ta olika lång tid,

Bild: Ester Hedberg

beroende på hur mycket tandläkaren ville greja i min mun, hur tät trafiken var och vädret. Ingen annan än jag kunde veta varför det tog den tid det tog. Det var då jag började stjäla tid – egen tid. Jag strövade sakta, jag tog en omväg, en senväg. Och i tankarna avskärmade jag mig från alla måsten. Jag lät mina tankar sväva fritt. Kanske var det då jag lärde mig att kliva ut ur bilden och betrakta även mig själv som en del i ett större sammanhang.

Här, ensam på bänken, upplever jag åter den där speciella känslan av frihet. Känslan av att för ett ögonblick slippa alla måsten. Att få rå sig själv. Att koppla av från allt som är jobbigt, men också vetskapen om det otillåttna. Som när man pallade äpplen. Äpplet i sig är inte viktigt. Det är känslan att palla, eller att stjäla tid, som gör en alert.

Nu känner jag kylan från bänken. Jag reser mig och funderar på vad allt detta betytt för mig. Vilken roll hade den stulna tiden för min skolgång. Hur mycket bidrog den till att jag trots allt orkade ta mig igenom de tuffa högstadieåren?

Jag finner inga mätbara svar. Men kanske var det denna spricka i muren, som räddade mig från att bli hemmasittare, som en del ungdomar kallas idag.

Men skönt är det att än en gång få uppleva revolten, den smått brottsliga känslan, om än från en parkbänk. Det är som om jag fått möjlighet, att skaka hand med den grabb jag en gång var. Att få säga att vi förstår varandra.

Torbjörn Lundgren

Nyheter på
lättläst svenska!

Prova
10 nr för
149:-

8 SIDOR

8 Sidor är en
nyhetstidning på lätt
svenska. Den har
korta meningar
och inga svåra ord.

Beställ på:
8sidor.se/prova2022

Vi stödjer Dyslexiförbundet

Tack för att ni är Dyslexiförbundets
samarbetspartner. Med ert stöd kan vi fortsätta
att göra vardagen enklare för alla som har
svårt att läsa, skriva och räkna.

Vad handlar det om?

- Sara, Hilda och Ida är systrar som alla har dyslexi.
- Hilda har även dyskalkyli.
- Deras styrkor och svårigheter ser olika ut.
- De har alla kämpat hårt för att övervinna sina svårigheter.

– Vi är bondungar och vi ger aldrig upp, konstaterar Sara Dernvall (till vänster). Här tillsammans med sina systrar Ida Enger och Hilda Henriksson.

Tre systrar med dyslexi: ”Vi ger aldrig upp!”

Sara Dernvall, Hilda Henriksson och Ida Enger är tre systrar som alla har läs- och skrivsvårigheter. Men deras svårigheter och styrkor har visat sig på olika sätt. En är bra på att läsa och komma ihåg, en annan på att skriva och den tredje är bra på att använda strategier. Sina erfarenheter använder de när de i sina arbeten möter barn och unga.

Sara, Hilda och Ida hade en trygg uppväxt på en bondgård, med närhet till djur och natur. Alla i familjen hade läs- och skrivsvårigheter. Trots det läste farfar och pappa mycket för barnen när de var små. Och mamma var bra på att skriva.

Det var när systrarna började skolan som deras svårigheter blev tydliga.

Sara är idag lärare. Hon var den som först klev in i skolans värld. Redan då hade hon ”läst” mycket för sina små

syskon, men det var bara påhittade berättelser.

– Lärarna tänkte nog att jag kunde läsa och hade svårt att se att jag hade dyslexi. Så jag började träna läsning på egen hand, säger Sara.

Det gick knaggligt, men hon hade ett tydligt mål – att bli lärare. Hon arbetade med barn och unga, studerade till fritidspedagog och kom senare in på lärarutbildningen vid Örebro universitet. Där träffade hon en bra specialpedagog och en ordentlig dyslexiutredning gjordes. Det hjälpte henne vidare.

– I mina studier använde jag mig av olika strategier. Olika färgkoder, mindmapping, att skriva med skrivmaskin och datorn. När du skriver med fingrarna så lossnar texten. Om du är trött i huvudet kan fingrarna tänka åt en, säger hon.

Mellansystem Hilda är lantbrukare. Hon hade turen att få en erfaren

lärare som såg hennes svårigheter. Hon fick gå om tvåan på grundskolan och lärde sig läsa under det andra året. Att skriva var svårare.

Hilda gick tvåårigt gymnasium. Två gånger prövade hon studier på en folkhögskola. Matematik och engelska blev för svårt och möjligheten att läsa vidare bromsades. Utredningar i vuxen ålder konstaterade både dyslexi och dyskalkyli.

– Jag är bra på att komma ihåg vad jag hör, har lätt att läsa men är inte bra på att stava. Jag har svårt med siffror och skriver upp alla nummer, datum och tider. I myndighetsbrev har jag svårt att hitta var informationen finns, säger hon.

Hilda känner igen sig själv i de unga som har läs- och skrivsvårigheter. Hon tänker att om de hamnar i rätta miljöer så kan de allt. På sin familjs bondgård har hon tagit hand om ungdomar som har dessa svårigheter och lärt dem både djurskötsel och att köra maskiner. Och att Hilda är

”Storasyster Sara läser på låtsas för Hilda och Ida”.

Dyslexi är till stor del ärftligt, men även faktorer i miljön påverkar hur stora problemen blir. Därför är det viktigt med språklig stimulans både hemma, i förskolan och under de första skolåren.

duktig på det som gäller djur och natur får medhåll.

– Du kan fråga Hilda vad som helst om djur och natur. Hon är verkligen specialist och kan allt om det, intygar lillasyster Ida.

Ida är förskolepedagog. Hon har alltid haft svårt med läsning. Det var många som sa att det skulle lossna senare, men så blev det inte. I trean gick Ida hos specialpedagogen. Det blev hon inte hjälpt av. I mellanstadiet gick hon inte ens dit, det kändes bara skamligt. Istället fick hon hjälp av sina systrar och hittade egna strategier.

– Jag bläddrade i böckerna som de andra i klassen och tittade på krumelurerna som fanns på sidorna, säger hon.

Hon började skriva allt mer. Orden i huvudet kom dock snabbare än bokstäverna på pappret. Det blev lättare att skriva med mobilen. Under gymnasiet skulle svenskläraren

lära henne att läsa, det fick henne att bryta ihop. Räddningen kom från ett oväntat håll – genom en tidningsartikel som Ida fick av sin mamma. Den handlade om dyslexi. – Då föll en stor sten. Jag är inte dum i huvudet! Jag har läs- och skrivsvårigheter, säger Ida. Hennes dröm var att jobba med barn och unga. Storasyster Sara peppade henne att söka till universitetet och där fick hon göra dyslexiutredningen.

– Jag läste förskoleämnen och arbetar idag på en mobil förskola, kör även bussen och besöker Hildas bondgård med barnen, berättar Ida.

Genom sina erfarenheter har Sara, Hilda och Ida lätt att se när barn är i behov av hjälp. Alla tre har också valt att på något sätt arbeta med att lotsa barn vidare i livet.

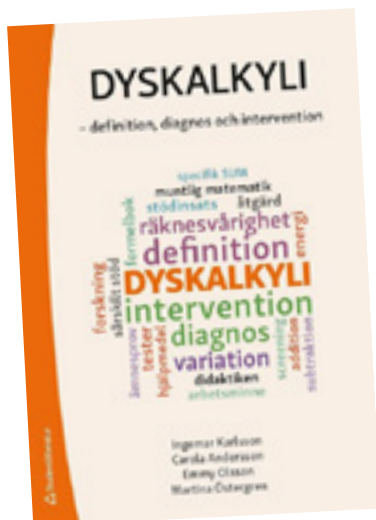
Text: Annukka Leisti
Bilder: Sören Grahn

Systrarnas tips till föräldrar och pedagoger:

Som förälder känner du oftast om något inte är som det ska. Lita på din känsla. Be om hjälp tidigt. Svårigheterna tröttrar ut barnen. Fyll på barnens energiförråd genom att göra roliga saker tillsammans. Alla är bra på något, hjälp barnet att utveckla sina styrkor.

Som pedagog, tillåt eleven att presentera sin kunskap på olika sätt. I stället för att låta barnet läsa högt inför klassen eller skriva en uppgift, kanske barnet kan skriva ett manus och producera en film. Dagens teknik och sociala medier är bra hjälpmedel, men överkonsumtion är inte bra. Stäng av emellanåt eftersom hjärnan behöver vila.

Boktips

Ny bok om dyskalkyli: Dyskalkyli – definition, diagnos och intervention

Av: Ingemar Karlsson, Carola Selerup Andersson, Emmy Olsson och Martina Östergren
Förlag: Studentlitteratur
Utgivningsår: 2023
Form: Tryckt

Den här boken visar att med bra hjälp går det att klara matematiken – trots dyskalkyli. Ingemar Karlsson går igenom begreppet dyskalkyli och beskriver forskningsläget. Därefter presenteras Emmy som är elev med dyskalkyli och som först i årskurs nio fick hjälp. Hon gick om nian och nådde målen i matematik för årskurs fem. I gymnasiet fortsatte hennes matematikresa. Nu fick hon hjälp av matematikläraren Martina Östergren och assistenten Carola Selerup Andersson. Boken beskriver grepp och metoder som med framgång används i Emmys undervisning. Ingemar Karlsson är doktor i utbildningsvetenskap med fokus på matematikämnet.

Ny bok om analfabetism: Analfabetism – det osynliga funktionshindret

Av: Gulistan Kavak
Förlag: Lava
Utgivningsår: 2022
Format: Tryckt2

Författaren och socionomen Gulistan Kavaks föräldrar lärde sig aldrig läsa som barn eftersom det inte fanns någon skola i byn där de bodde. I boken beskriver

författaren hur det är att växa upp i Sverige med föräldrar som är analfabeter. Hur hon som barn ibland fick vara den vuxne som läste och tolkade åt sina föräldrar. Men också hur föräldrarna uppmuntrade barnen att utbilda sig. Boken berättar också om hur spridd analfabetismen är, både i Sverige och internationellt, om orsaker och konsekvenser.

Gulistan Kavak deltar i Dyslexiförbundets webinarium den 5 april. Läs mer på www.dyslexi.org

Fackbok: Ostört i skolan – Från digital distraktion till djup koncentration

Av: Joakim Sveland
Förlag: Gothia kompetens
Utgivningsår: 2022
Format: Tryckt

Den digitala tekniken ger skolan enorma möjligheter, men som den används idag motverkas en av hörnstenarna i elevernas lärande: förmågan att kunna arbeta och tänka ostört.

Från forskningsresultat till lärarvardag ger boken den kunskap och de metoder du som lärare behöver för att skapa studiero och fokus i den uppkopplade skolan. Boken ger kunskap om metoder som lärare behöver för att skapa studiero och fokus i det uppkopplade klassrummet. Författaren Joakim Sveland är lärare i svenska och historia. Han har i flera år föreläst och debatterat hur det digitala påverkar oss människor och vårt samhälle.

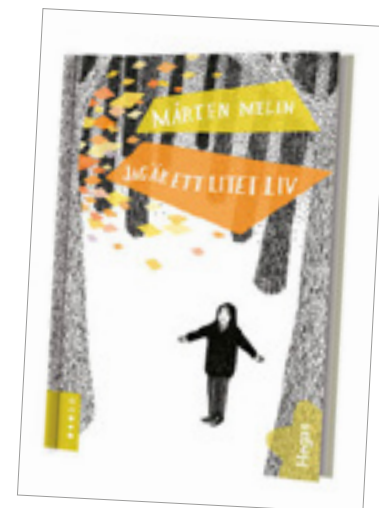

Barnbok: Jag är ett litet liv

Av: Märten Melin
Förlag: Hegas
Illustratör: Malin Ahlin
Utgivningsår: 2013

Det här är en samling lättlästa dikter för barn i åldrarna 6 till 9 år. Orden är enkla och meningarna korta. Tin Carleson, BTJ, skriver: ”Dikterna är skrivna i jagform och handlar, som titlar säger, om livet, det stora och det lilla, från hamsterns lilla liv till vår plats i universum /.../

Den passar utmärkt för nybörjarläsaren, men räcker en bra bit upp i åldrarna. Jag är ett litet liv är också utmärkt som inspiration till eget skrivande, till vilket också den sista dikten uppmanar!”

Se webinarier från Dyslexiförbundet

Dyslexiförbundet arrangerar flera webinarier per termin. De kan handla om hjälpmedel, skolfrågor, stöd på högskolan, personliga berättelser och mycket annat. Ett flertal av webinarier finns inspelade. Som medlem i Dyslexiförbundet har du möjlighet att titta på dessa i efterhand. Du hittar dem på genom medlemsbrevet.

Lyssna på poddar

Dyskalkylipodden

Den här podden handlar om vad dyskalkyli är och hur det är att leva med det. Hittills har fyra avsnitt släppts. Bakom podden står tre kvinnor som själva har dyskalkyli. (Läs mer på sid 7).

Finns på flera plattformar.

Googlesök "Dyskalkyli podden".

Podden Lika värde

Avsnitt 84: "Centralt stöd till skolor i arbetet med garantin för tidiga stödinsatser".

Representanter från Karlstad kommun berättar hur de arbetar med "Läsa-skriva-räkna-garantin".

Avsnitt 85: "Intensiva insatser i matematikundervisningen".

Det här avsnittet handlar om hur lärare kan nå längre i undervisningen av elever som upplever matematiken som extra svår?

Nyligen kompletterade Specialpedagogiska skolmyndigheten sitt Stödmaterial om matematiksvårigheter med ett avsnitt om detta. Du hittar materialet på www.spsm.se. Bakom podden står Specialpedagogiska skolmyndigheten. Finns på flera plattformar. Googlesök "Podden Lika värde".

Podden Funka olika

"Livet på nätet 2. Digital delaktighet vid funktionsnedsättning".

Personer med funktionsnedsättning stöter ofta på olika hinder när de ska använda internet. Stefan Johansson, teknologie doktor, pratar om vad det innebär att stå utanför det digitala samhället och

vad som kan göras för att öka delaktigheten.

Bakom podden står Habilitering & Hälsa i Region Stockholm. Finns på flera plattformar.

Googlesök "Podden Funka olika".

Lästräning hemma och i förskola/skola

När rätt åtgärder sätts in i rätt tid ges även lässvaga möjlighet att tidigt kunna följa med i skolans olika ämnen. Det ger en god grund att stå på för att även långsiktigt nå målen med sin utbildning.

Jämna steg är pedagogisk lästräning för 6–8-åriga elever i förskola och lågstadiet. Mer information på www.hogrefe.se

Steg för steg är lästräning för 6–8-åriga barn med handledning av förälder i hemmet. Mer information på www.funkamera.se

Författare är Elisabeth Marx.

Vad handlar det om?

- Elmeskolan i Älmhult testar Havsäventyret på engelska, The Boat Trip.
- Klass 2A använder The Boat Trip.
- Klass 2B har traditionell undervisning.
- Barnen som använder The Boat Trip blir bättre på att prata engelska.

Havsäventyret fortsätter på engelska hav

De välbekanta figurerna från Havsäventyret följer med när Arvsfondsprojektet Plugga med bilder går över till engelskundervisning. Elmeskolan i Älmhult är en av skolorna som är med och utvecklar läromedlet.

Just nu arbetar klass 2A med "The Boat Trip", som är ett nytt läromedel inriktat på engelska. Materialet ska lanseras i maj eller juni 2023. The Boat Trip bygger på att eleverna tidigare har arbetat med Havsäventyret där de lär sig att läsa och skriva på svenska. Några av de färgglada ljudfigurerna i Havsäventyret, Bullen Berit, Vasen Vera och Löken Lena finns med även här.

"Bullen Berit likes boats, Bullen Berit likes buns", läser barnen i kör när Läs & Skriv är med på en engelsklektion över internet.

Första steget i The Boat Trip handlar om att lära sig uttal. Till varje ljudfigur finns fem till sex glosor. I början finns bara glosor med språkljud som är bekanta i svenskan. Till varje glosa hör en bild och en QR-kod som man kan fotografera av med mobilen eller läsplattan, varpå en röst läser upp glosan. Senare får eleverna lära sig koppla språkljuden till bokstäverna.

– Stavningen är sällan ljudenlig i engelskan. Jag hade själv svårt att lära mig glosor genom att skriva dem, berättar Helena Borges som är projektledare för Plugga med bilder och själv har dyslexi.

Elmeskolan vill undersöka om Plugga med bilders material gav någon effekt på inläringen. Ann Björnssons elever i klass 2A testade The Boat Trip, medan 2B, där Julia Persson är lärare, hade en mer traditionell engelskundervisning.

– Det var rätt stor skillnad. Anns elever som använde The Boat Trip vågade prata mer och var mer självsäkra. Min klass hade inte samma självförtroende att prata engelska inför andra, säger Julia Persson.

Foto: Privat

Foto: Privat

The Boat Trip har gjort tvåorna på Elmeskolan modigare när det gäller uttal på engelska.

– I årskurs två är det bara 45 minuter engelska i veckan. Under lektionerna har det traditionellt visats mycket film. Det har mest blivit lärarna som pratat och eleverna har inte hunnit öva på att tala, säger Ann Björnsson.

Hon tillägger också att fördelen med att fokusera på uttal i lågstadiet är att barnen då inte är så rädda för att prova sig fram och att "uttala fel". I mellanstadiet blir de ofta mer osäkra inför varandra.

Text: Marja Beckman

The Boat Trip

Plugga med bilders läromedel i engelska finns i fyra steg och kommer att lanseras till sommaren 2023. Delarna heter "The Journey", "The Harbour", "The Island of letters" och "The Island of Vowels". Läs mer på Plugga med bilder på Facebook och Instagram.

Ann Björnsson är lärare på Elmeskolan.

SELSI

– ett projekt om att göra talat språk mer begripligt

Dyslexiförbundet är med i ett europeiskt projekt som har fokus på att göra muntligt språk mer begripligt. Projektet heter SELSI, vilket är en förkortning av Spoken Easy Language for Social Inclusion.

Projektet ska resultera i riktlinjer om hur man gör ett talat språk mer begripligt. Riktlinjerna ska kunna användas av alla som arbetar med muntlig kommunikation, som lärare, vårdpersonal, jurister, journalister, talboks-inläsare och många fler.

Dyslexiförbundet brinner för hela projektet och vill att all form av muntlig kommunikation ska vara begriplig för den som lyssnar. Men för oss är begripligheten i upplästa texter en kärnfråga. Vi vet att vissa personer med lässvårigheter också har svårt att ta till sig upplästa texter. Det finns därför ett behov av mer kunskap om hur inlästa texter, tal- och ljudböcker kan bli lättare att ta till sig.

Projektet startade i november 2022. Det är uppdelat i fem etapper och ska pågå under två år. Projektet leds av Zavod Risa som är en slovensk organisation för personer med intellektuella funktionsnedsättningar. Zavod Risa ger också ut talböcker. Andra partner i SELSI är public service-bolaget i Slovenien, universiteten i Trieste och Vilnius samt två brukarorganisationer i Estland och Lettland. Projektet finansieras med medel från EU:s Erasmus+ program.

Dyslexiförbundet representeras av Sara Rydin och Ester Hedberg.

Text: Ester Hedberg

SELSI-projektet startade med ett kick-off möte i Vilnius, Litauen, i december. På bilden syn representanter från de olika parterna.

Foto: SELSI

Inlästa läromedel och lättlästa böcker för grundskolan och gymnasium

www.ilteducation.se

Kontakta Helene Kindstedt
Rådgivare på Skrivknuten
Kontakta Helene på Skrivknuten:
skrivknuten@dyslexi.org
eller 073 415 77 88

Fråga Skrivknuten

Vilka skolor är bra på dyslexi och dyskalkyli?

Många undrar om vi kan tipsa om skolor som är bra för elever med dyslexi eller dyskalkyli, men det är svårt eftersom det kan ändras. Vissa skolor är bra eftersom en eller flera i personalen är engagerade och kunniga. Men om de slutar kanske skolans insatser för elever med dyslexi och dyskalkyli försämras. Det är bättre att du som förälder själv frågar skolan vad de kan erbjuda ditt barn.

För att en skola ska vara bra på riktigt krävs att arbetet är genomtänkt och nedtecknat i handlingsplaner som omfattar hela organisation och gäller över tid. Självklart ska insatserna som skolan gör bygga på vetenskap.

Förslag på frågor att ställa:

1. Finns det speciallärare, specialpedagog, logoped och arbetsterapeut på skolan?
2. Hur många är det per 100 elever?
3. Hur ofta finns de på plats i skolan?
4. Har speciallärare eller specialpedagog någon utbildning i dyslexi och dyskalkyli?
5. Hur ser lärartätheten ut och är lärarna behöriga i sina ämnen?
6. Har lärarna kunskap om läs-, skriv- och räkneinlärning samt om dyslexi och dyskalkyli?
7. Screenar eller kartlägger skolan elevernas utveckling i läsning, skrivning och matematik regelbundet?
8. Hur följer skolan upp resultaten från dessa tester?
9. Vad gör skolan om en elev halkar efter? Erbjuder skolan intensiv riktade insatser?
10. Om en elev behöver hjälpmedel, finns det utbildad personal att vända sig till, till exempel ITK-ansvarig eller Skoldatatek?
11. Finns det skolbibliotek med bibliotekarie på skolan?

Helene Kindstedt är rådgivare på Skrivknuten. I varje nummer av Läs & Skriv svarar hon på vanliga frågor. Har du andra frågor är du välkommen att kontakta henne på 073-415 77 88, lämna Helene ett meddelande så ringer hon upp. Du kan också mejla henne på helene.kindstedt@dyslexi.org.

Trugs – Teach Reading Using Games

Trugs spel är en säker väg in i läsningen, oavsett ålder. I små, tydliga steg från lätta till svåra, från korta till långa ord utvecklas läsförmågan.

De stora lådorna med 550 kort i varje är mycket uppskattade!

Låda 1 – ljudenligt stavade ord

Låda 2 – ord med dubbla konsonanter finns nu att beställa!

Upptäck också fortsättningen med de roliga kortlekarna, som leder läsaren in i djungeln av ord med sj- och tj-ljud!

Astrid Frylmark ordaf.se

Ingrid Häggström bornholmsmodellen.se

Har du **dyslexi** eller andra läs- och skrivsvårigheter?

Då har du rätt till att få läs- och skrivhjälpmedel via Region Stockholm.

Kontakta din logoped för mer information eller **scanna QR-koden** för att läsa mer om de program och appar som finns.

Psst, det går också bra att kontakta info@svensktalteknologi.se om du har några frågor eller funderingar!

”Dyslexi är inte ‘skämmigt’ längre”

Lars Jusonius engagerade sig i Dyslexiförbundet då hans tre söner med dyslexi började skolan. Att barn inte får rätt hjälp i tid är fortfarande den fråga som upprör honom mest.

Lars är 75 år och har själv dyslexi. När han gick i skolan kallades personer med läs- och skrivsvårigheter för ”ordblinda” och behandlades som att de var mindre vetande. För att hans söner skulle få bättre hjälp under sin skoltid engagerade han sig i Dyslexiförbundet.

– Förutom att kunskapen om dyslexi hos skolpersonalen ibland var låg saknades det kontinuitet i övergången mellan låg-, mellan- och högstadiet. Att barn med dyslexi får rätt hjälp i skolan är fortfarande den fråga som är mest angelägen för förbundet att driva, anser Lars. Tillräckligt med speciallärare och rätt hjälp vid

nationella prov är jätteviktiga frågor. Han tycker att det svåraste i förbundsarbetet är att hålla sig neutral och inte bli alltför upprörd då han möter skolpersonal och ser de stora brister som fortfarande finns inom skolsystemet. Men det finns ljuspunkter – stigmat har minskat och det finns en annan attityd och förståelse. Dyslexi är inte ”skämmigt” längre. Lars nämner även att det finns en rad nya digitala verktyg som är oerhört hjälpsamma. Men det är viktigt att förbundet fortsätter informera.

– Vi måste även uppmärksamma dyskalkylin säger Lars. Den befinner sig på samma nivå som dyslexin gjorde på 70-talet. Många påstår att det är en påhittad diagnos som inte finns.

Det har blivit många år i förbundet för Lars. Ett roligt minne är när han vid en kongress i Göteborg skulle visa en

grupp från Skåne vägen. Lars hade intygat att han hittade, men den gemensamma promenaden blev en väldigt lång omväg.

– Jag brukar fråga dem när vi träffas om jag ska visa vägen. Och de svarar alltid ”nej nej, inte du!” säger Lars och skrattar.

Text: Elisabet Wallin

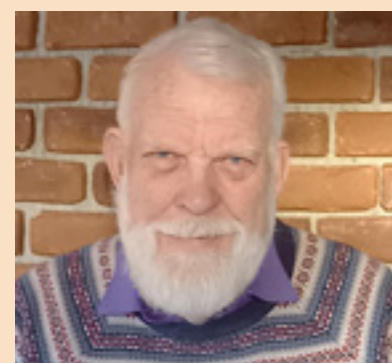
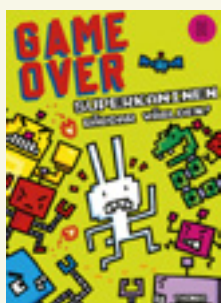

Bild Privat

Lars Jusonius. 75 år, bor i Brastad. Styrelseledamot i Västra Götalands förbund sedan slutet av nittio-talet. Ordförande i Fyrstad sedan 2005. Avgår 8 mars i år.

Lättlästa böcker!

Letar du efter läsvänliga böcker för barn och ungdomar? Hos Bokförlaget Hedvig hittar du böcker med lättläst språk, tydlig layout och form och med ett riktigt lustfyllt innehåll. Allt för att locka den ovilliga läsaren.

BOKFÖRLAGET HEDVIG – LÄTTARE LÄSNING FÖR BARN OCH VUXNA

bokforlagethedvig

hej@bokforlagethedvig.se

Full fart i Distrikt Örebro

Distrikt Örebro planerar en rad aktiviteter för sina medlemmar i vår. Bor du i Örebrotrakten och vill träffa andra med dyslexi eller dyskalkyli? Då har du chansen att göra det genom att följa med på museibesök, äventyr och föreningsmingel.

Om du har frågor kan du kontakta orebrolan@dyslexi.org

Sommarläger i Viskadalen

Distrikt Västra Götaland bjuder in medlemmar till sommarläger den 6 och 7 maj på Viskadalens folkhögskola, som omringas av naturen i Viskans dalgång.

Lägret kommer innehålla aktiviteter för både barn och föräldrar, inte minst lek, föreläsningar och kvällsgrillning. Helgen är även en chans att träffa och dela tips med andra familjer som lever med dyslexi i vardagen. Specialpedagog Helena Jacobsson och författare Laszlo Hegedüs föreläser bland annat om

hur det är att vara förälder till barn med dyslexi.

Från 7 år och uppåt. Lägret kostar 200 kr per person och anmälan sker senast 8 april.

Läs mer på www.forening.dyslexi.org.
Text: Rio Hellgren

Händelse	När och var	Info/anmälan/arrangör
Att skriva – en väg in i läsningen	16 mars kl. 12.30–13.15 på webben	Myndigheten för tillgängliga medier, läs mer och anmälan på www.mtm.se
Grundkurs i specialpedagogik – Bas och NPF	16–17 mars, Malmö folkhögskola.	Malmö folkhögskola, läs mer och anmälan på malmofolkhogskola.se
Neurovetenskapliga perspektiv på matematikinläring och dyskalkyli, samt inkluderande matematikundervisning i praktiken	21 mars kl. 13–16.15, webbutbildning	Svenska Dyslexiföreningen, läs mer och anmälan på www.dyslexiforeningen.se
Att vända skutan rätt vid dyskalkyli och matematiksvårigheter.	28 mars kl. 09-15, Lund	SKED, Skånes kompetenscentrum för elever med dyslexi och dyskalkyli. Läs mer och anmälan på https://vard.skane.se (sök på dyslexi eller dyskalkyli)
Vad är lättläst – enligt författare och redaktörer?	30 mars kl. 12.30–13.15 på webben	Myndigheten för tillgängliga medier, läs mer och anmälan på www.mtm.se
Grundkurs i Specialpedagogik – Dyslexi och språkströning	30–31 mars, Malmö folkhögskola	Malmö folkhögskola, läs mer och anmälan på malmofolkhogskola.se
Rätten till kommunikation – omgivningens betydelse och möjlighet att göra skillnad	4 april, webinarium.	Specialpedagogiska skolmyndigheten, läs mer och anmälan på www.SPSM.se
Om analfabetism och dyslexi. Gulistan Kavac berättar om sina föräldrars analfabetism och sin egen dyslexi	5 april kl. 15–16, webinarium	Dyslexiförbundet, läs mer på annan plats i tidningen. Anmälan på www.dyslexi.org .
SETT-dagarna. Dyslexiförbundet och Plugga med bilder är på plats	18–20 april, Kistamässan i Kista, Stockholm, monter B:34 resp. B:12	Läs mer på www.settdagarna.se
Grundkurs i Specialpedagogik – Dyskalkyli	20–21 april, Malmö folkhögskola	Malmö folkhögskola, läs mer och anmälan på https://malmofolkhogskola.se
Distriktsutbildning	23 april kl. 10-17, digitalt	Dyslexiförbundet, inbjudan med information om anmälan skickas inom kort
Stavgången	13–14 maj, i hela landet	Dyslexiförbundet, läs mer på www.dyslexi.org
Hur är det att leva med dyskalkyli?	17 maj kl. 16–17.30, webinarium	Dyslexiförbundet, läs mer och anmälan på www.dyslexi.org
Dyslexiveckan 2023, tema: Rätten att utvecklas genom hela livet	2–8 oktober, hela landet	Dyslexirörelsen, information kommer i Läs&Skriv och på www.dyslexi.org
Kampanjen Forma din bokstav	2–8 oktober, på sociala medier	Dyslexiförbundet, information kommer i Läs&Skriv och på www.dyslexi.org
Dyslexidagen	8 oktober, hela landet	Dyslexiförbundet, information kommer i Läs&Skriv och på www.dyslexi.org

80 personer lyssnade i Kalmar

Kalmar bibliotek, ABF, Funktionsrätt Kalmar län och Dyslexiförbundet ordnade gemensamt en föreläsningkväll om dyslexi och dyskalkyli i februari. Intresset var stort.

Bild: Inger Rålenius.

Ett 80-tal lärare och föräldrar kom till Kalmar bibliotek för att lyssna på specialpedagogerna Eva Gyllin och Jeanette Ekberg som talade om att anpassa undervisning för elever med läs-, skriv- och matematiksvårigheter. De fick också höra Jakob Larsson föreläsa om sina erfarenheter av att skriva böcker när man har läs- och skrivsvårigheter.

Från Dyslexiförbundet fanns Pernilla Söderberg och Inger Rålenius på plats. Inger informerade om Dyslexiförbundets viktigaste frågor och om planerna att starta upp Dyslexiförbundet Distrikt Kalmar.

Text: Rio Hellgren

Nystart för Mellersta Sörmland

Roliga nyheter från Dyslexiförbundet Sörmland, nu drar lokalföreningen Mellersta Sörmland i gång sin verksamhet på nytt. Nyvald ordförande är Ingela Pedersson. För frågor kan du vända dig till Lisbeth Flodman eller till nyvalda styrelsen i Mellersta Sörmland.

Lisbeth.flodman@dyslexi.org
mellerstasormland@dyslexi.org

Minimässa på Malmö folkhögskola

Lördagen den 18 mars arrangerar Distrikt Skåne och lokalföreningen Malmö en minimässa på Malmö folkhögskola. Under mässan kan man lyssna på logopeden Johanna Pansners föreläsning om dyslexi i ung och vuxen ålder. Lättlästutvecklaren Lena Maria Nordstrand från Nypon förlag berättar om lättlästa böcker. På mässan finns även ett flertal hjälpmedelsutvecklare för den som vill se och veta mer om deras produkter. Läs mer på www.dyslexi.org

Text: Rio Hellgren

Dyslexiförbundet

Spånga torgväg 4
163 51 Spånga
Tel 08-665 17 00
måndag 10-12
tisdag 13-15
torsdag 13-15
forbundet@dyslexi.org

Förbundsordförande

Catrine Folcker
catrine.folcker@dyslexi.org

Kanslichef

Helene Kindstedt
08-665 17 08
helene.Kindstedt@dyslexi.org

Distrikt

Distrikt Blekinge

Anders Abrahamsson
Tel: 070 836 80 53
blekinge@dyslexi.org

Distrikt Dalarna

Peter Smoljår
Tel: 070-676 58 21
dalarna@dyslexi.org

Distrikt Gotland

Olle Hammarberg
Tel: 073-335 77 91
gotland@dyslexi.org

Distrikt Gävleborg

Lena Andersson
Tel: 070-333 28 43
gavleborg@dyslexi.org

Distrikt Halland

Katarina Hansson
Tel: 070-395 00 75
halland@dyslexi.org

Distrikt Jämtland

Vakant
jamtland@dyslexi.org

Distrikt Jönköping

Conny Gustafsson
Tel: 070-474 78 65
jonkoping@dyslexi.org

Distrikt Kalmar

Vakant
kalmarlan@dyslexi.org

Distrikt Kronoberg

Vakant
kronoberg@dyslexi.org

Distrikt Norrbotten

Bengt Westling
Tel: 070-200 31 84
bengt.westling@dyslexi.org

Distrikt Skåne

Mige Lundahl
072-350 86 61
skane@dyslexi.org

Distrikt Stockholm

Kicki Glasberg
Tel: 070-556 76 33
kicki.glasberg@dyslexi.org
stockholms_lan@dyslexi.org

Distrikt Sörmland

Lisbeth Flodman
Tel: 073-727 16 62
sormland@dyslexi.org

Distrikt Uppsala

Petra Forsgard
Tel: 070-605 67 45
uppsala_lan@dyslexi.org

Distrikt Värmland

Margareta Lundberg
Tel: 070-264 09 98
varmland@dyslexi.org

Distrikt Västerbotten

Åsa Hägglund Larsson
Tel: 070-581 99 97
vasterbotten@dyslexi.org

Distrikt Västernorrland

Ådalens lokalförening
Jan Brundin
Tel: 070-343 97 51
Jan.brundin1957@outlook.com

Distrikt Västmanland

Tommy Karlsson
Tel: 070-654 64 69
vastmanland@dyslexi.org

Västra Götaland

Kjell-Åke Eriksson
Tel: 070-360 24 25
vastra_gotaland@dyslexi.org

Distrikt Örebro

Gert Andersson
Tel: 070-754 96 29
orebrolan@dyslexi.org

Distrikt Östergötland

Beatrice Svahn
Tel: 070-251 16 85
norrkoping@dyslexi.org

Skrivknuten ger råd och stöd!

På **Skrivknuten** kan du få råd och stöd om läs-, skriv- och räknetsvårigheter. Du kan också få tips om hjälpmedel, böcker och metoder.

Rådgivning ges på telefon, men det går också att boka tid för ett personligt besök eller ett videosamtal. Det är gratis för privatpersoner. Skrivknuten tar emot studiebesök och föreläser mot en avgift.

Vår rådgivare heter Helene Kindstedt.
Mobil: 073 - 415 77 88
Epost: Skrivknuten@dyslexi.org
Post och besöksadress: Spånga torgväg 4, 163 51 Spånga

B

20273048

Hela denna sida är en annons

Svårt att läsa....

"vi hittade en lösning"

När Noah började skolan var det periodvis jobbigt och vissa dagar ville han inte ens gå dit. Att lära sig läsa var lite av en utmaning.

Vändningen kom när Noah under ett sommarlov tagit ett kosttillskott med omega-3 och omega-6 fettsyror. När höstterminen började var det en tydlig förändring. Läsningen flöt nu på och Noah började trivas med skolarbetet.

Noah som nu är tonåring, älskar att bygga ihop avancerade Lego Technic-bilar, titta på YouTube och att rekonditionera bilar. Nu har han också börjat fundera på vilket yrke han ska välja i framtiden. Han bor med sin familj, mamma, pappa och tre syskon i en mindre ort i Västra Götaland.

–Jag minns när jag började skolan, då tyckte jag att det mesta var svårt och jag kunde bli både arg och ledsen för sådant som andra tycker är småsaker, berättar Noah.

–Skolan satte in extra stöd och efter skoldagen fortsatte vi här hemma med läsläsning. Men det gick ändå trögt för Noah, berättar mamma Hanna.

Gav Equazen ett försök

Inför sommarlovet när Noah gick i lågstadiet, läste Hanna en artikel om hur ett kosttillskott med en specifik sammansättning av fettsyror, Equazen (som då hette eye q), kunde vara ett stöd. De bestämde sig för att ge det ett försök.

Under hela sommarlovet åt Noah sina fettsyra-kapslar och när han kom tillbaka till skolan började läsningen flyta på i en jämnare takt.

–Att Noah äntligen fick det lättare med läsningen och började trivas med skolarbetet var fantastiskt, berättar Hanna.

–Vi har också vid flera tillfällen fått ytterligare bekräftat hur bra fettsyror i Equazen är. Noah har periodvis genom åren slutat med kapslarna, vilket varje gång resulterat i att han blivit tröttare och att läsningen påverkats negativt, säger Hanna.

Den där extra kicken

När Noah började med Equazen var läsningen den stora utmaningen. Nu är han 15 år och har nya utmaningar. Han vill ta AM-körkort och har börjat fundera på vilket gymnasieprogram han ska välja.

–Jag kommer att behöva läsa en hel del när jag ska ta körkort och då känns det bra att ha Equazen som stöd. Kapslarna ger mig en extra kick och jag läser i ett jämnare tempo, berättar Noah.

–Vi är så glada för Equazen och Noah är så mån om att få sina kapslar varje dag och så länge han är nöjd kommer vi att fortsätta med kapslarna, avslutar Hanna glatt.

eye q blir Equazen

– *Nytt namn samma innehåll!*

eye q utvecklades av engelska forskare i bolaget Equazen för över 20 år sedan och har sedan dess varit många familjers favorit runt om i världen. Internationellt är Equazen även namnet på produkterna. Nu justerar vi detta även i Sverige. eye q blir nu Equazen - innehållet förblir däremot samma välbalanserade kombination av fettsyror EPA, DHA och GLA.

Eftersom vår kropp behöver de essentiella fettsyrorerna omega-3 och omega-6 och inte kan tillverka dem själv så måste de tillföras via kosten. Equazen innehåller en välstuderad och specifik kombination av fettsyror, är därför trygg att använda och ett enkelt och smidigt sätt att tillgodose det dagliga intaget.

Equazen finns som kapslar, tuggisar och flytande. Equazen säljs på apotek och i hälsobutiker.

Equazen® – det smarta valet för hela familjen

För hjärnans funktion

Fettsyran DHA bidrar till att bibehålla hjärnans normala funktion. Den gynnsamma effekten uppnås vid ett dagligt intag av 250 mg DHA. Vi får i oss en del fettsyror via kosten men för att säkerställa intaget, väljer många ett högkvalitativt extra tillskott.

Underlättar läsförmågan

Fleromättade fetter och dess roll för inlärning är ett växande forskningsområde.

I en svensk studie* har man för första gången visat att ett tillskott av omega-3 och omega-6 kan förbättra läsförmågan. Studien pågick under sex månader och involverade 154 västsvenska skolbarn i årskurs 3.

Rekommenderas av experter

Experter över hela världen rekommenderar Equazen till barn och vuxna som behöver ett smart tillskott av omega-fettsyror.

*Johnson, M et al. (2016). Omega 3/6 fatty acids for reading in children: a randomized, double-blind, placebo-controlled trial in 9-year-old mainstream schoolchildren in Sweden. The Journal of Child Psychology and Psychiatry.

Konsumentkontakt Tel: 040-239520 eller info@newnordic.se • newnordic.se

